

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quomodo exiit à patre, & redit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

relatione & personalitate, non aliud realitate, & substantia, non est res creata. itaque recte dicit Eusebius l. 2. hist. cap. 3. *ἔστιν αὐτὸ τὸ θεῶν πνεῦμα φῶς, τὸ ἐστὶν πνεῦμα τοῦ θεοῦ οὐκ ἄλλο τὸ ἐστὶν αὐτοῦ.* Ex ipso Deo ante Luciferum, hoc est, ante mundi constitutionem essentiatum, & αὐτὸν dicit, quod substantiam à patre accepit. Patris igitur maiestatem minuunt, qui filii negant natiuitatem æternam Hil. l. 2. de Trinit. *Quod Pater est, patri adimunt, dum volunt filio auferre, quod filius est, adimunt autem, cum non de natura sit filius. Non ex natura est, quando non eandem in se habent, ortus & generans. Neque enim filius est, cui alia ac dissimilis erit à patre substantia. Pater autem quomodo erit, si non quod substantia atque natura est, genuerit in filio?*

VERSUS 29. & 30.

Dicunt ei discipuli eius, Ecce nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis. Nunc scimus, quia scis omnia, & non opus est tibi ut quis te interroget, in hoc credimus quia à Deo existi.

QVÆSTIO I.

Verene Apostoli cognouerint, quæ Christus dixit?

§. 1. **C**alvinus suo more grauitur discipulos accusat. [Exultare eos ante tempus, perinde ac si quis vno nummo aureo diuitem se putaret, perinde gloriari ac si nihil deesset. Atqui ab ea notitia longe adhuc aberant, quandiu non tenebant, qualis sibi futurus in post-erum esset Christus nimum sibi placuisse, iactasse se quasi fide referretos.] Hæc ille: at nihil horum Scriptura meminit, non exultationem, non inane gloriationem. Tantum ex eo, quod occultam voluntatem cognoscere videbant, colligebant tanquam ex miraculo, verum esse quod à Deo se exiniisse diceret. Sincera est autem fidei confessio, qua filium Dei agnoscunt, non gloriatio vana, ita non modo veteres fidem confessionemque laudant, sed etiam Caluiniiani interpretes. Musculus eos laudat, recte dicere, & credere, nec Dominum repugnare illis scietur. Quod idem etiam Bullingerus asserit.

Apostoli fidem sincere profitentur.

VERSUS 31. & 32.

Respondit eis Iesus: Modo creditis? Ecce, venit hora, & iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, & me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater mecum est.

§. 1. **V**arie legitur Latine nam *ἡμεῖς* esse potest & presentis, Creditis, & imperatiuum, Credite. Syris est *ἰν* credite. Creditis alii legunt cum interrogatione, alii absolute asserendo. Fidem laudat, sed infirmitatem prædicat, qua cedent mox persecutioni, itaque cum vtraque lectio id indicet, perinde est, quam sequamur: correctæ tamen interrogationem, & melior, magisque emphatica.

Cum dicit dispergendos in proptia, non intelligit, domos suas statim abituros, vt parum considerati sint, qui inde probare nituntur Apostolos se reb.

suis non abdicasse, alioqui domos proprias non habuissent. Nam *τὰ ἴδια* non significant domum cuiusquam, sed locum, quo se priuatim ex fuga quisque recepit. Id ita esse historia docet; nam Iei. ierolymis manserunt, vbi domos non habebant.

§. 2. Fere, extinctam fidem Calvinus affirmat, mansisse tamen aliquid vnde iterum pullularet. Hoc posteriores pluribus exponunt. Mansisse fidei habitum, mansisse iustitiam, etiam in Petro cum negatione & periurio. Quod quam sit absurdum, de iustitia habitu alio loco dictum est. Quin & illud falsum quod Calvinus de suo addit. si euentu dubio certemus, studium concideret. Nam dum spe incerta in agone decertant, spe eriguntur ad laborem, atque hoc ipsum industriam acuit, si desperent, pusillanimes, si certi sint, lenti & securi certabant, victoriæ non spe, sed *ἡνέκα*, summa certitudine. Petis inquit ille tanquam Cæsaris candidatus. Pari ergo modo securitas & desperatio reddit incertes.

VERSUS 33.

Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

QVÆSTIO I.

Quam habere illos pacem iubet?

§. 1. **P**ax illa est, vt Christo adhæreant æterno federe sociati, fidem, spem, caritatem retineant, dominum suum agnoscant. Neque etiam totius mundi terroribus à Christo se auelli sinant. Contra immunitia pericula munus ac roborat: Daemon & mundus totus, Romana Monarchia, Indæorum sacerdotes, & Scribæ conspirauerant contra Dominum, & aduersum Christum eius: nolite, inquit, esse solliciti, nolite à meis castris more transfugarum ad hostes meos desciscere, si apud me paucos inermes, apud illos totum mundum, omnia arma diaboli, & furorem conspicia- tis. Nam hos ego iam vici, factis, doctrina, certaminis, & moriendo perfectius vincam. Miseris se nemo solet socium iungere, præsertim si nocentes sint: nolite timere eos, turba est, sed moriturorum & iam pene caudatum: Mea igitur signa se quimini, signa victoriæ, à me donatum expectate. Facile exercitum sibi victor, & diues spoliis cõparat, facile retinet spe triumphi. Latet igitur in eo verbo similitudo à duce sumpta, qui ne in periculo mutatis animis transfugiant ad hostem milites hortatur. Theophylactus de eadem perseverantia loquitur, *ἡνέκα ἀνὰ ὄψιν τοῦ θεοῦ ἡμεῖς ἐσθλῶς τὰ μέλη ἡμῶν ἐσθλῶς ἔσθλῶς.* Manet imperturbati, immoti, amplectentes fida quæ dixi vobis. Frustra itaque sunt Caluiniiani, qui pacem, quam suis Dominus imperat, certi, uidentem salutis interpretantur. Quasi vero illa maneat inter scelera, negantium Christum: non est illa pax, sed acerrimum bellum. De hac pace Christi Dionysius Areop. l. de diuinis nominibus. *Vnam esse & simplicem coniunctionis & pacis diuinæ naturam, quæ omnia incon- fusa, & imperturbata conseruet. Hanc ad omnia pertere disci- uina virtute, quæ cum omnibus se communicat, omnia penetrat, maxime mentes, & voluntates fidelium summo dono coherentes, considera totum caput II. quo de pace agitur.*

Hanc pacem si quis tenerit facile ille etiam mundum vincet, iam à Christo victum. Omnes enim ille tentationes subiuit, vt victoriam pro nobis operaretur, vt Athanasius de salutari aduentu Christi docet, & de incarnatione. Hinc fieri experientia docet, vt in summis persecutionum bellis veteri, & fortes Christi-

Orando humani